

Jolanta Przyłuska
Dział Zarządzania Wiedzą
Instytut Medycyny Pracy im. prof. dra med. Jerzego Nofera w Łodzi
przyjol@imp.lodz.pl

System Informacji o Nauce – zakres danych i informacji objętych systemem, terminy aktualizacji i sposób udostępniania danych

Streszczenie: Jednostki naukowe, które ubiegają się o środki finansowe na działalność statutową, zobowiązane są do systematycznego wprowadzania odpowiednich danych do systemu teleinformatycznego. Jakie dane i gdzie mają być udokumentowane określa ustawa o finansowaniu nauki oraz akty normatywne regulujące System Informacji o Nauce. System obejmuje też informacje o wartości punktowej publikacji, których autorzy pochodzą z polskich instytucji oraz o cytowaniach artykułów z polskich czasopism naukowych. Artykuł przedstawia zakres danych objętych systemem, terminy aktualizacji i sposób ich udostępniania.

Słowa kluczowe: System Informacji o Nauce, POL-on, Polska Bibliografia Naukowa, POL-index, obowiązki jednostek naukowych

System Informacji o Nauce – regulacje prawne

W dokumentach formalnych informacje dotyczące „systemu informacji o nauce” pojawiają się po raz pierwszy w Ustawie z dnia 30 kwietnia 2010 r. o zasadach finansowania nauki¹, następnie w Rozporządzeniu Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 29 czerwca 2015 r. w sprawie Systemu Informacji o Nauce² oraz w znowelizowanym Rozporządzeniu Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 26 lutego 2016 r. zmieniającym rozporządzenie w sprawie Systemu Informacji o Nauce³.

Zadaniem Systemu Informacji o Nauce (SIN), którego koncepcja rozwijana jest od 2010 r., jest zapewnienie powszechnego dostępu do informacji o działalności badawczo-rozwojowej jednostek naukowych i efektach jej finansowania oraz wspomaganie działań mających na celu kształtowanie polityki kadrowej, naukowej i naukowo-technicznej⁴.

Zgodnie z ustawą o zasadach finansowania nauki, System Informacji o Nauce obejmuje dane o działalności badawczo-rozwojowej jednostek naukowych i jej efektach oraz wykaz pracowników naukowych zatrudnionych przy realizacji badań naukowych lub prac rozwojowych w ramach stosunku pracy. System ten prowadzi minister właściwy do spraw nauki w ramach Zintegrowanego Systemu Informacji o Nauce i Szkolnictwie Wyższym –

¹ Ustawa z dnia 30 kwietnia 2010 r. o zasadach finansowania nauki. Dz.U. 2010 nr 96, poz. 615, z późn. zm.

² Rozporządzenie Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 29 czerwca 2015 r. w sprawie Systemu Informacji o Nauce. Dz.U. 2015, poz. 944.

³ Rozporządzenie Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 26 lutego 2016 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie Systemu Informacji o Nauce. Dz.U. 2016, poz. 309.

⁴ Zob. art. 4c ust. 2 oraz ust. 14 pkt 3 Ustawy z dnia 30 kwietnia 2010 r. o zasadach finansowania nauki, dz. cyt.

POL-on⁵. Do upowszechniania informacji wykorzystywane jest system teleinformatyczny⁶. System zawiera informacje o:

- podstawowych danych jednostki naukowej,
- publikacjach w czasopismach naukowych oraz monografiach naukowych lub rozdziałach w monografiach naukowych autorstwa pracowników jednostki naukowej oraz publikacjach osób niebędących pracownikami danej jednostki, ale które afiliowały te publikacje do tej jednostki,
- uzyskanych patentach i innych prawach ochronnych,
- osiągnięciach artystycznych pracowników,
- realizowanych krajowych i międzynarodowych projektach obejmujących badania naukowe lub prace rozwojowe,
- laboratoriach badawczych,
- wdrożonych systemach jakości,
- zorganizowanych konferencjach naukowych,
- nagrodach i wyróżnieniach otrzymanych przez jednostkę naukową i jej pracowników,
- wydawanych przez jednostkę naukową czasopismach naukowych,
- bibliotekach naukowych w jednostkach naukowych lub w uczelniach,
- realizowanych inwestycjach, nieruchomościach będących w posiadaniu jednostki naukowej lub przez nią użytkowanych oraz infrastrukturze naukowo-badawczej i źródłach jej finansowania,
- wyniku finansowym jednostki naukowej,
- wdrożeniach wyników badań naukowych lub prac rozwojowych zrealizowanych w jednostce naukowej i jej przychodach z tego tytułu⁷.

Dodatkowo na System Informacji o Nauce składają się także informacje o:

- czasopismach naukowych wraz z liczbą punktów przyznawanych za publikację w tych czasopismach, ujętych w wykazie ogłoszonym przez ministra zgodnie z przepisami wydanymi na podstawie ustawy⁸,
- cytowaniach publikacji zamieszczonych w polskiej bazie cytowań czasopism naukowych (POL-index), na podstawie informacji uzyskanych od redakcji lub wydawców czasopism naukowych i podmiotów prowadzących bazy bibliograficzne⁹,
- pracownikach naukowych zatrudnionych w jednostkach naukowych przy realizacji badań naukowych lub prac rozwojowych w ramach stosunku pracy, którzy złożyli stosowne oświadczenie¹⁰ mające zastosowanie przy ubieganiu się jednostki o przyznanie środków finansowych na działalność statutową i przy kompleksowej ocenie jednostek naukowych.

⁵ Tamże, art. 4c. ust. 1.

⁶ Tamże, ust. 2.

⁷ Tamże, ust. 3, pkt 1–14.

⁸ Tamże, ust. 4, pkt 1.

⁹ Tamże, ust. 4, pkt 2.

¹⁰ Tamże, ust. 9 i ust. 10, pkt 1–12 oraz ust. 11.

Ustawa ta mówi też, że szczegółowy zakres danych i informacji, terminy aktualizacji oraz sposób i forma udostępniania informacji zgromadzonych w Systemie Informacji o Nauce określone będą w drodze rozporządzenia¹¹.

Rozporządzenie z 29 czerwca 2015 r. w sprawie Systemu Informacji o Nauce zostało ogłoszone 3 lipca 2015 r. i zaczęło obowiązywać od 4 lipca 2015 r. Określa ono szczegółowy zakres danych i informacji, terminy oraz sposób i formę udostępniania zgromadzonych informacji¹². Przedstawia też szczegółowy zakres informacji o czasopismach naukowych ujętych w wykazie ministra oraz o cytowaniach publikacji zamieszczonych w polskiej bazie cytowań i czasopism naukowych (POL-index)¹³.

Nowelizacja tego rozporządzenia została ogłoszona 11 marca 2016 r. w postaci Rozporządzenia z dnia 26 lutego 2016 r. zmieniającego rozporządzenie w sprawie Systemu Informacji o Nauce z obowiązującą mocą od 26 marca 2016 r.¹⁴. W wyniku wprowadzonych zmian jednostki naukowe mają być mniej obciążone obowiązkami sprawozdawczymi. Odstąpiono od aktualizacji kwartalnej na rzecz aktualizacji półrocznej z dwumiesięcznym terminem wykonania. Informacja o kosztach poniesionych na realizację projektów oraz przychodach z wdrożenia wyników będzie aktualizowana raz w roku, według stanu na dzień 31 grudnia, w terminie takim samym jak dane dotyczące wyniku finansowego jednostki naukowej, tj. do dnia 30 kwietnia. Cytowania publikacji w bazie POL-index mają być także aktualizowane według stanu na dzień 31 grudnia, w terminie do 30 kwietnia następnego roku. Natomiast informacje o czasopismach wraz z liczbą punktów będą aktualizowane w systemie teleinformatycznym w terminie 14 dni od dnia ogłoszenia przez Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego wykazu czasopism punktowanych.

Zakres danych i informacji objętych systemem, terminy aktualizacji i sposób udostępniania danych

Ustawa o zasadach finansowania nauki nakłada szereg obowiązków sprawozdawczych na jednostki naukowe. Minister Nauki i Szkolnictwa Wyższego wskazał w rozporządzeniu z 29 czerwca 2015 r. POL-on jako system, w którym jednostki naukowe udostępnią informacje o działalności badawczo-rozwojowej i jej efektach¹⁵. W tabeli 1 przedstawiony jest pełny zakres danych wchodzących do Systemu Informacji o Nauce wraz z terminami aktualizacji obowiązującymi od 26 marca 2016 r. Większość danych aktualizują jednostki naukowe. Natomiast informacje dotyczące czasopism naukowych wraz z liczbą punktów za publikację są ewidencjonowane w systemie teleinformatycznym¹⁶. Informacje

¹¹ Tamże, ust. 14.

¹² Rozporządzenie Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 29 czerwca 2015 r. w sprawie Systemu Informacji o Nauce, dz. cyt., załącznik nr 1.

¹³ Tamże, załącznik nr 2.

¹⁴ Rozporządzenie Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 26 lutego 2016 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie Systemu Informacji o Nauce, dz. cyt.

¹⁵ Rozporządzenie Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 29 czerwca 2015 r. w sprawie Systemu Informacji o Nauce, dz. cyt., § 4, ust. 2.

¹⁶ Rozporządzenie Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 27 października 2015 r. w sprawie kryteriów i trybu przyznania kategorii naukowej jednostkom naukowym. Dz.U. 2015, poz. 2015, załącznik nr 4, pkt 2.

o cytowaniach publikacji w polskiej bazie cytowań czasopism naukowych POL-index zamieszczają redakcje lub wydawcy czasopism naukowych i podmioty prowadzące bazy bibliograficzne.

Tab. 1. Zakres danych i informacji objętych Systemem Informacji o Nauce

Lp.	Zakres danych i informacji	Element systemu	Podmiot aktualizujący	Częstotliwość aktualizacji (nie rzadziej niż)	Terminy aktualizacji
1.	podstawowe dane o jednostce naukowej	POL-on	jednostka naukowa	2 razy w roku	– stan na 30 czerwca – do końca sierpnia danego roku – stan na 31 grudnia – do końca lutego następnego roku
2.	publikacje pracowników oraz innych osób, które afiliowały publikacje do jednostki naukowej	Polska Bibliografia Naukowa – Moduł Sprawozdawczy (PBN-MS)	jednostka naukowa	2 razy w roku	– stan na 30 czerwca – do końca sierpnia danego roku – stan na 31 grudnia – do końca lutego następnego roku
3.	uzyskane przez jednostkę naukową patenty i prawa ochronne	POL-on	jednostka naukowa	2 razy w roku	– stan na 30 czerwca – do końca sierpnia danego roku – stan na 31 grudnia – do końca lutego następnego roku
4.	osiągnięcia artystyczne pracowników jednostki naukowej	POL-on	jednostka naukowa	2 razy w roku	– stan na 30 czerwca – do końca sierpnia danego roku – stan na 31 grudnia – do końca lutego następnego roku
5.	realizowane krajowe i międzynarodowe projekty obejmujące badania naukowe lub prace rozwojowe	POL-on	jednostka naukowa	2 razy w roku	– stan na 30 czerwca – do końca sierpnia danego roku – stan na 31 grudnia – do końca lutego następnego roku
			jednostka naukowa	1 raz w roku	– stan na 31 grudnia – do końca kwietnia następnego roku, w zakresie informacji o poniesionych kosztach, w tym środkach własnych
6.	laboratoria badawcze	POL-on	jednostka naukowa	2 razy w roku	– stan na 30 czerwca – do końca sierpnia danego roku – stan na 31 grudnia – do końca lutego następnego roku
7.	wdrożone systemy jakości	POL-on	jednostka naukowa	2 razy w roku	– stan na 30 czerwca – do końca sierpnia danego roku – stan na 31 grudnia – do końca lutego następnego roku
8.	zorganizowane konferencje naukowe	POL-on	jednostka naukowa	2 razy w roku	– stan na 30 czerwca – do końca sierpnia danego roku – stan na 31 grudnia – do końca lutego następnego roku
9.	nagrody i wyróżnienia otrzymane przez jednostkę naukową i jej pracowników	POL-on	jednostka naukowa	2 razy w roku	– stan na 30 czerwca – do końca sierpnia danego roku – stan na 31 grudnia – do końca lutego następnego roku
10.	wydawane przez jednostkę naukową czasopisma naukowe	POL-on	jednostka naukowa	2 razy w roku	– stan na 30 czerwca – do końca sierpnia danego roku – stan na 31 grudnia – do końca lutego następnego roku
11.	biblioteki naukowe (w przypadku uczelni tylko biblioteki główne)	POL-on	jednostka naukowa	2 razy w roku	– stan na 30 czerwca – do końca sierpnia danego roku – stan na 31 grudnia – do końca lutego następnego roku
12.	inwestycje, nieruchomości, infrastruktura naukowo-badawcza i źródła jej finansowania	POL-on	jednostka naukowa	1 raz w roku	– stan na 31 grudnia – do końca kwietnia następnego roku
13.	wynik finansowy jednostki naukowej	POL-on	jednostka naukowa	1 raz w roku	– stan na 31 grudnia – do końca kwietnia następnego roku

14.	wdrożenia wyników badań naukowych lub prac rozwojowych i przychody z tego tytułu	POL-on	jednostka naukowa	2 razy w roku	– stan na 30 czerwca – do końca sierpnia danego roku – stan na 31 grudnia – do końca lutego następnego roku
			jednostka naukowa	1 raz w roku	– stan na 31 grudnia – do końca kwietnia następnego roku, w zakresie informacji o przychodach z wdrożenia wyników badań lub prac rozwojowych w zł (rok budżetowy, przychody jednostki naukowej z tytułu umowy)
15.	informacje o czasopiśmie naukowych (wraz z liczbą punktów za publikację) ujętych w wykazie ogłoszonym przez Ministra	Polska Bibliografia Naukowa – wykaz czasopism (Pomoc PBN / Czasopisma)*	operator systemu PBN	nie rzadziej niż co dwa lata ¹⁷	14 dni od dnia ogłoszenia przez ministra wykazu czasopism
16.	informacje o cytowaniach publikacji w polskiej bazie cytowań czasopism naukowych	POL-index	redakcje lub wydawcy czasopism naukowych i podmioty prowadzące bazy bibliograficzne	1 raz w roku	– stan na 31 grudnia – do końca kwietnia następnego roku
17.	wykaz pracowników zatrudnionych w jednostce naukowej przy realizacji badań lub prac rozwojowych w ramach stosunku pracy	POL-on	jednostka naukowa	na bieżąco	14 dni od dnia zmiany

* Wykaz opracowywany jest przez zespół do oceny czasopism powołany przez ministra: część A na podstawie bazy Journal Citation Reports (JCR), część B na podstawie ankiety ewaluacyjnej czasopism, część C na podstawie bazy European Reference Index for the Humanities (ERIH). Wykaz ogłaszany jest w formie komunikatu w Biuletynie Informacji Publicznej na stronie podmiotowej ministra.

Źródło: opracowanie własne.

Konsekwencje nieprawidłowego wprowadzenia danych

Ustawa o zasadach finansowania nauki określa też, jakie mogą być konsekwencje nieprawidłowego, nierzetelnego lub nieterminowego wprowadzenia danych i informacji do systemu. Jednostki naukowe, które ubiegają się o finansowanie działalności statutowej, obowiązane są do wprowadzania danych i informacji wymienionych w ustawie oraz systematycznego ich aktualizowania. W przeciwnym przypadku może zostać wstrzymane finansowanie do czasu usunięcia nieprawidłowości. Jeśli natomiast wysokość środków na finansowanie zostanie ustalona w oparciu o nieprawidłowe dane wprowadzone do systemu, minister może zażądać zwrotu nienależnie pobranych środków finansowych na zasadach określonych w przepisach ustawy o finansach publicznych¹⁸.

Dostęp do danych i informacji objętych systemem

Dostęp do danych i informacji objętych systemem przysługuje ministrowi właściwemu do spraw nauki, ministrowi nadzorującemu jednostkę naukową, kierownikowi jednostki nauko-

¹⁷ Tamże, §14, ust. 5.

¹⁸ Obwieszczenie Marszałka Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 21 czerwca 2013 r. w sprawie ogłoszenia jednolitego tekstu ustawy o finansach publicznych. Dz.U. 2013, poz. 885.

wej zatrudniającej pracownika naukowego i Komitetowi Ewaluacji Jednostek Naukowych, a w przypadku uczelni – także rektorom w zakresie dotyczącym kierowanych przez nich jednostek naukowych. Dostęp do niektórych danych zawartych w centralnym wykazie pracowników ma również Narodowe Centrum Nauki. Z powszechnego dostępu wyłączono informacje o przychodach jednostki naukowej oraz część danych osobowych z wykazu pracowników¹⁹.

System teleinformatyczny

Warto zaznaczyć, że sformułowanie „system teleinformatyczny”, które występuje w dokumentach formalnych o SIN określa **zespół współpracujących ze sobą urządzeń informatycznych i oprogramowania** zapewniający przetwarzanie, przechowywanie, a także wysyłanie i odbieranie danych przez sieci telekomunikacyjne za pomocą właściwego dla danego rodzaju sieci telekomunikacyjnego urządzenia końcowego²⁰.

Rozporządzenie w sprawie kryteriów i trybu przyznawania kategorii naukowej jednostkom naukowym wskazuje tenże system teleinformatyczny jako miejsce złożenia Ankiety jednostki – wniosku jednostki naukowej²¹. Ankieta jednostki jest podstawą kompleksowej oceny dokonywanej przez Komitet Ewaluacji Jednostek Naukowych i przyznania kategorii naukowej, a co za tym idzie, sposobu finansowania instytucji.

Ustawa o finansowaniu nauki nie precyzuje, w jaki sposób dane wprowadzane do systemu teleinformatycznego będą wykorzystane do Ankiety jednostki.

W harmonogramie prac przewidzianych na 2016 r. w systemie POL-on widnieje informacja o przygotowaniu systemu do potrzeb kategoryzacji jednostek naukowych (Ankieta jednostki) i dostosowania systemu do potrzeb wyliczenia dotacji dla szkolnictwa wyższego oraz działalności statutowej. Przewidywane jest wykorzystanie danych rejestrowych do automatyzacji tego procesu oraz zmniejszenia obowiązków sprawozdawczych po stronie odbiorców systemu.

Bibliografia:

1. *Obwieszczenie Marszałka Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 21 czerwca 2013 r. w sprawie ogłoszenia jednolitego tekstu ustawy o finansach publicznych*. Dz.U. 2013, poz. 885.
2. *Obwieszczenie Marszałka Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 26 czerwca 2014 r. w sprawie ogłoszenia jednolitego tekstu ustawy o informatyzacji działalności podmiotów realizujących zadania publiczne*. Dz.U. 2014, poz. 1114.
3. *Rozporządzenie Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 29 czerwca 2015 r. w sprawie Systemu Informacji o Nauce*. Dz.U. 2015, poz. 944.

¹⁹ *Ustawa z dnia 30 kwietnia 2010 r. o zasadach finansowania nauki*, dz. cyt., poz. 615, art. 4c. ust. 12-13.

²⁰ *Obwieszczenie Marszałka Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 26 czerwca 2014 r. w sprawie ogłoszenia jednolitego tekstu ustawy o informatyzacji działalności podmiotów realizujących zadania publiczne*. Dz.U. 2014, poz. 1114.

²¹ *Rozporządzenie Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 27 października 2015 r. w sprawie kryteriów i trybu przyznawania kategorii naukowej jednostkom naukowym*, dz. cyt., § 2, ust. 2.

4. *Rozporządzenie Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 26 lutego 2016 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie Systemu Informacji o Nauce.* Dz.U. 2016, poz. 309.
5. *Rozporządzenie Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 27 października 2015 r. w sprawie kryteriów i trybu przyznania kategorii naukowej jednostkom naukowym.* Dz.U. 2015, poz. 2015.
6. *Ustawa z dnia 30 kwietnia 2010 r. o zasadach finansowania nauki.* Dz.U. 2010 nr 96, poz. 615 z późn. zm.